„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 129. У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 25. АВГУСТА (6. СЕПТЕМБРА) 1876. ГОДИНА XI.

БОЈНИ И ПОЛИТИЧНИ ПОЛОЖАЈ.

У моравској долини трају бојеви. То је важно како са стратегичне, тако и политичне стране. Као што је познато, Турци су на десној обали Мораве били поражени од српске војске. Тај пораз њихов изненадио је и саме пријатеље српског народа, а противнике је довео по све у забуну. После тог пораза изгледа, да се на српској страни мислило, е су Турци толико изнемогли, да ће се морати просто на дефензиву ограничити. Међу тим лево крило турско, које је стојало под Али Саиб-пашом на левој обали Морави и ту се утврдило, то као да је помогло пораженој турској војсци, те се могла опоравити и подићи од толиких пораза. Сад се јавља, да се на тој страни прикупила сва турска сила и да је предузела нападање на десно крило српске војске. Бој се био на отвореном пољу, са жестоком артиљеријском и пушчаном ватром и трајао је васцели један дан. За српску војску вели се, да се храбро борила и да се одржала у својим положајима за цело време борбе. Како је пак непријатељска сила три пут већа на броју била, то се српска војска после свршеног боја опет повратила у своје утврђене положаје у Алексинцу и на Делиграду.

Тако у главном гласи београдски булетин од 21. августа. Наш извештач у телеграму додаје још, да је данас опет отпочето нападање и то од српске стране. Из свега се види, да је лево крило турске војске остало за време ових одсудних бојева не помакнуто. Покренути би се могло из својег положаја, кад би пошло једном оделењу српске војске, да га обиђе, као што се то поговарало у оно време, напомињањем мајора Лазара Чолак-Антића, који је кренуо од Јанкове Клисуре према Прокопљу са неких 8000 момака. По најновијим вестима пак као да то обилазење бар до 21. августа није изведено. Могуће је, да Срби немогоше своју главну снагу цепати и да је по томе оделење Чолак-Антићево остало преслабо за изведење таког обилажења.

Како се пак у јучерањем телеграму нашем вели, да су Срби предузели нападање на Али Саиб-пашу, то би се могло закључити, да су се довољно концентрисали на тој страни и да су учинили нужне диспозиције за осигурање успеха својем оружју. Како ће пак на тој страни већином топови радити и одлучивати, а како се знаде, да је српско артиљеријско оружје далеко надмашило турско, то су све прилике, да ће Срби употребити све згоде земљишта, са којих ће Турке конабити моћи.

То је у главном ситуација садања на југоисточном бојном пољу.

Важнија је пак од тог ситуација на политичном пољу. Из очајничког насртања турског, да се по сваку цену прикуче Алексинцу и Делиграду јасно провирује право стање на политичном обзору. Турци се упињу из све снаге, исцрпљују последњу срч свог и онако умореног и измождених живота, те гледе да колико толико покажу успеха на бојном пољу пре, но што би се отпочело стварно посредовање мира од стране европске дипломације. Турска држи, да би победом у моравској долини спасла и осигурала себи поносну Босну. А така јабука вреди јуначког пожртвовања, моравска долина заслужује да се натопи турском крви. Могуће је, да се са стране пришапнуло то Турској, да је која европска велесила подржава у тој вери, да се код Алексинца решава судбина Босне.

Из тог слепог насртања турског у овом часу открива се завеса, која до сад слабачко покриваше велику провалију неспоразума европског у погледу српског питања. Док један део Европе с Енглеском на челу држи, да се за основу мира имаде узети стање, које је пре рата постојало, и док та Европа подстиче Турску, да у то име подузимље вратоломне насртаје на Алексинац, дотле је опет с друге стране јасно, да Европа с Русијом на челу неможе никад пристати на status quo ante bellum. Да је Русија у томе на чисто са собом, то се види из целог понашања њеног за време овог српско-турског рата. То се види из изјава, које чине листови, који су обавештени о струји, која влада у меродавним петроградским круговима.

Русија је већ толико запливала у напред, у корист угњетених хришћана на балканском полуотоку, да сад неби могла натраг без проиграња свог угледа пред славенским и страним светом, све и кад би хтела, све и кад би знала, да ће остати усамљена. Кад би се хтело да изнуди од Русије напуштање јужних Славена, онда би, по „Ажанс Рис-у“, листу полузваничном, „било питање, еда ли би усамљеност више одговарала интересима Русије, него солидарност с неким извесним велесилама, која би само Русију везивала. Оног часа, где „савез“ престаје означавати „узајамност“ — Русија нетреба савезника.“

По томе се може видити, како Европа неможе створити у овом часу солидне основе за углављивање мира између Срба и Турака. Енглеска с једне стране продужује својим правцем на истоку, који одводи сигурном сукобу с Русијом. Енглеска је свесна тога и њојзи је до тог стало, да сукоб изазове баш у овом добу, пре но што би Русија довршила своју саобраћајну и војничку спрему.

Русија пак с друге стране не може натраг, а да се неогреши о традиционалну политику на истоку, да неизневери своју једнокрвну и једноверну браћу. Неможе натраг, ма остала сама у свом заузимању за бољу будућност балканских хришћана.

Кад се уза све то узме још у обзир жеље народа српског, онда се увидити може, колико је озбиљна данашња политична ситуација. Варају се љуто они, који мисле, да би са падом Алексинца пала мисао српског уједињења и ослобођења. Србија као победилац код Алексинца може у начелу пристати на посредовање мира, Србија пак побеђена неби се могла ни смела мирити. Тек би се тада морао наставити рат до крајности и тад би се могло да збуде оно, што један руски лист рече, да ће мира бити само онда, кад једном руска војска поседне Бугарску, Србију Стару, Босну и Херцеговину.

По свему се види, како су укрштени интереси у овом питању, како су по све противни правци, тако, да ће се тешко изићи из овог заплета без великих светских окршаја. Балканско је Српство ставило судбу своју на врх од мача. Ако непође иначе, него ако узмора велесилна и сродна Русија окомити копље у корист слободе и напредка хришћанског, Српство тад нема узрока да себе за своју будућност, ма пламен рата обухватио цео свет. Свакако мора из овог рата изићи српски народ на балканском полуотоку победан и ослобођен.

То је ситуација на бојном и политичном пољу.

Српски рат против Турске.

РАТНИ БУЛЕТИН.

Од тимочко-моравске војске 20. августа. После битке од 18. авг. наша војска заузела је висове Буимирске, и на њима се утврдила, одбивши нападе више омањих одељења турске војске, при чему је више Турака заробила.

Два понтонска моста турска на Морави за које је јављено да су порушени, спалио је наш потпоручник **Мусин Пушкин**, који се ради тога са 50 бораца одважно пробио кроз турску линију, па пројурио кроз праву кишу пушчане ватре турске. Он је извршио опасан задатак и вратио се са свима својим борцима, а није изгубио ни једног човека, нити је и један рањен. Само је коњ под Пушкином убијен.

21. августа. Поражени на десној обали Мораве Турци се повукоше на леву обалу реке, па прикупивши силе своје, они нападоше јуче, око 8 сах. у јутру, на наше десно крило на левој обали Мораве. Бој је био на отвореном пољу, са жестоком пушчаном и топовском ватром, и трајао је до 9 сах. у вече, дакле пуних 13 сахата. Наша се војска храбро борила, и одржала се за цело време борбе у својим позицијама. Но имајући противу себе непријатељску силу три пута већу на броју, она је после свршеног боја повратила се опет у своје утврђене положаје у Алексинцу и на Делиграду.

Гласови који су јутрос по вароши разнети о паду Алексинца, нису истинити.

Алексинац, 16. августа. (*Из приватног писма.*) ....А сад да ти причам о борби, која трајаше пред мојим очима пуни осам дана; о борби, која се може узети за пример борба, о значајнијој, нег што је и једна досадања борба између паше и турске војске била.

Пре нег што почнем о борби између Ниша и Алексинца, ево ти на брзу руку једна мала скица о нашим позицијама, на које су Турци напали били.

6. августа, ударе Турци на Станце — то је наше лево крило — и ту се тукоше наши са њима цео дан; тог истог дана отпочеше Турци борбу и у Катуну. Борба је трајала цео дан, без да се је икакав резултат показао.

7. ист. м. у 7 сах. у јутру, продру Турци на нашем десном крилу на „Змијиној глави“ (кад су Турци из Ниша полазили да ударе на Змијину главу, терали су пред собом млогу стоку — волове и т. д. — а и сами су међу њом помешани били) у намери, да отуда заиђу нашима на Суповцу од Греача за леђа. Наш паланачки батаљон, који становаше у Греачу, како виде, да не може турској сили (10—12 хиљада Турака, а наш један батаљон има 5—600 људи) отпор дати, повуче се, пут ка Суповцу, од куда и она војска која становаше у Суповцу, чувши благовремено, да им Турци иду иза леђа, крене се пут ка Тешици, те се ту сусретну обе и заједно поред Мораве продру у Тешицу. Ту отпочну јаку борбу, али Турци продру у Тешицу и запале једну кућу, но наши их опет одбију до у Греач и то тек око 8 сахати у вече. — Тог дана била је борба и на Станицама.

8. о. м. започну Турци борбу око 10 сахати пре но дне између Греача и Тешице. Борба је трајала до 6 сахати у вече, и наши буду сузбијени до у само Мрсоље; наш је стрељачки ланац био између Мрсоља и Житковца. — Тог истог дана буду наши сузбијени и од Станаца до у Пругово, где су Турци навалили били да продру пут ка Бањи на Делиград, па тако управо да зађу Алексинцу за леђа. Но ту наши, из пруговачког шанца, сузбију силно Турке.

9. о. м. Започну *наши* борбу око 4 сахата у јутру и то на десном крилу, и сузбију Турке до у Тешицу, али наши због хрђавих позиција и претежније силе турске (вели се, и то позитивно, да су ту Турци око двадесет и пет хиљада војника имали) буду опет сузбијени у Мрсоље. Овог је дана трајала борба цели 16 сахати, можеш мислити како смо били изнурени, једва сам се на ногу држао.

10. о. м. ударе Турци на наше са катунског брда. Наши беху у пруговачком шанцу бр. 8. Тог дана била је јака ватра са обе стране.

11. о. м. беше очајничка борба. Наши буду потиснути из пруговачког шанца и Турци га заузму око 11 и по сахити пре подне. После подне, у 2 сахата, навале Турци на шуматовачки шанац бр. 7. Ми смо већ зебли да ће Турци заузети Шуматовац, јер у 2—3 пута повикаху Турци ура, ура, *али наши топови с картечама и пушчани плотуни побију Турке до ногу. Тог дана трајала је ватра до 8 и по сахати у вече — и тако Турци напусте и пруговачки шанац и побегну до у катунско брдо. Наши се врло јуначки држаше, поред свег умора.* Ту је пало које мртвих које рањених Турака до 1.500, немој мислити, да је тај број ни најмање претеран, около 300 мртвих Турака остало је само на једном месту, које су наши посарањивали, а неке и спалили (даље ћу ти причати о том спаљивању Турака). С наше стране било је 450 рањених а 40 мртвих. Двоица су погинули у линети бр. 6. и то из бригаде у којој сам и ја. У шанцу Св. Стевана бр. 5. где сам и ја имао срећу становати, падало је олово као киша. Ја сам био тако сретан, да су око мене свирала и пролевала се танад презируући ме, и од оних, која су предаме пала, узео сам неколико за спомен. Били смо и са једно 50—60 комада граната почаствовани, које су преко нашег шанца или предањ падале. Сутра дан ископали смо испред нашег шанца 3 целе турске гранате. Знаменито ако не смешно је и то, како је један бинокл спасао живот нашем једном официру, који је седео у нашем шанцу и посматрао спокојно борбу, што се око нас била. Он промоли главу и стане посматрати на биноклу, док ти на један мах једно пушчано зрно од стране непријатељске загледа се у његов бинокл, удари у један кочић који вирише из шанца па отуда склизне те право њега у лево стакло бинокла погоди, разбије оба стакла и рани га јако, свуд около ока просече му стакло све до костију. Сила олова ослабила је на тај начин, те није могла даље продрти, иначе би погинуо. — Турке, које су наши после 3—4 дана мртве и пола у трулеж прешавше по Шуматовцу нашли, спаљивали су на врло прост начин: Наслажу гомилицу дрва, на њу метну 2—3 лешине па онда суво грање поврх њи, запале гомилу и тако их сагору у сам пепео. — Веле, да је у овој битци било и женскиња, Черкескиња. Сутра дан, кад сам отишао на разбојиште, видео сам грозан призор. Још сијасет мртвих лешина људских и коњских лежаху огрезле у крви. Један Турчин, рањен, ког су наши уватили (три су нам ту и жива у руке пала) казује, да су на том месту погинула и два бимбаше (то су старешине, које заповедају над 1000 људи). Турци су се били заверили, да тог дана свакојако уђу у Алексинац, и с тога су на Шуматовац ударали са десет хиљада војске, док је наше било свега четир до пет хиљада људи.

12. почну Турци малу ватру пушчану на наше стрелце — који лежаху више села Глоговца, преко од нашег шанца — бапати, и та борба трајаше 2—3 сахата. Турци буду сузбијени и наши остану у својим позицијама.

13. била је омања ватра око Мрсоља.

14. око 9 сахати у јутру започну *наши* борбу, где је сам ђенерал Черњајев командовао, у пољу код Станаца и даље између брда нишког и катунског. Ту је трајала борба до 6 и по сахата у вече и испала је у корист нашу.

15. није било никакве борбе.

Данас 16. кад ти баш ово пишем, дође један рањеник и прича, да су Турци сузбијени на левом крилу између Катуна и нишког брда, а тако и на десном, све до у њихове границе, само се још њихов центар држи у једној шумици а и он ће веле, скоро напустити то место, јер им батерије измичу преко своје границе.

Ето, ово је данас девети дан, како траје борба између Ниша и Алексинаца и то ни једна борба није била тако жестока као ова. До сада у опште погинуло је од 11—14 о. м. Турака да учтиво онако речем до 3000, а наших зацело ти кажем није више до 150 мртвих а 5—600 рањених. Чуди ћеш се кад ти кажем, да сам до сад толико огуглао, па кад чујем пуцњаву пушака и топова, врло ми је обична а много пута и пријатна ствар, звиждање граната, личи нам као свирка ветра, уз коју би по кад што могли весело и попевати и т. д. — Овде има дописника са свију страна, Француза, Енглеза, а Руса понајвише. 14. пробавише млоги цео дан у нашем шанцу, гди сам ја и капетан са једним батаљоном војске намештени били. Близу крај мене на бојној линији видо једног младића од 15—16 година, по говору познадох да је из прека, и на моје питање рече ми, да је шпецерајски спомоћник из Новог Сада.

— **Из логора на Делиграду** пишу под 15. августом: После жестоких бојева, који трајаху пуних осам дана, настаде синоћ кратка почивка. Данас се не чује грување топова са Алексинца. И српска и турска војска после осам дана непрекидне борбе треба одмора. Још у последњем часу, са напором из све снаге, пође јуче око подне *Хорватовићу* за руком, да се састане са Черњајевљевом војском. Српска војска влада сада целим крајем од Тресибабе до Алексинца. За Хорватовића кажу, да је прошао истим оним уморним путем, којим је пре њега ишао *Ејуб-паша*. Кажу и то, да му је једно турско одељење из Ниша стало на пут, и пуковник је већ јавио био, да ће тешко моћи продрети. У опште се очекивало, да ће се повући натраг на Тресибабу. Али на један мах дође *Черњајев* од Пруговца и Станаца и ослободи притешњеног Хорватовића. Пошто се тако састадоше, српска војска погони Турке до границе и ту ће се онда моћи мало одморити. Турци су одвише уморни, а да би у чему год могли сметати српској војсци.

И на левој обали Мораве јуче је за друго време избачен последњи метак. Бој је био исто тако жесток, као и први дан. Из свију позиција се пуцало, а данас се нападаји више не понављају.

У овој је битки пало врло много мртвих и рањених. Београдска бригада непрестано сахрањује

мртве на бојишту. Многа посла има с мртвим Турцима, који падоше пред српским шанчевима. При јуришима је силни Турчин платио животом. Како ја мислим, позиције на Алексинцу и не могу се узети једним јуришем. Турци су требали знати, да се ту боре по избор Срби, а не Бугари и Власи, и да Срби тако лако не напуштају јаких позиција.

Од официра су највећма страдали Руси. У последњим бојевима пало их је преко 30, али новим надоласком ће се губитак тај лако надокнадити. Велики број ваљаних официра знатно је охрабрио српску војску. При почетку рата беше у свакој бригади само незнатан број правих официра, сада пак сједињена моравско-тимочка војска има толико официра, да на сваки батаљон (800 момака) долазе 4 до 5 официра.

И ако позиција на Алексинцу још дуго и дуго не ће бити ни у каквој опасности, и ако су Турци са обала Мораве са свим истерани, ипак у Делиграду се спремају, да усаврше утврђења. Највећа се пажња обраћа сад на утврђење друма, који води од Тешице преко Житковца, Љубеши у Крушевац на запад и у Сталац на север. На висовима Љубешким, особито на раскршћу од Ђуниса и Јабуковца, подижу се врло велики шанчеви. По што пак утврђења Делиградска допиру скоро до десне обале Моравине, то ће се нови шанчеви спојити са старим. Тога ради ће се не далеко од Љубеша подићи два понтонска моста, и командант женијске трупе на Делиграду, капетан Ивић, добио је заповест, да утврди преласке преко Мораве. Неколико батаљона шумадијске дивизије са потребним бројем официра послано је на то место. На тај начин Делиград се претвара у велик утврђен логор, који се никако не може обићи.

— **О положају у Србији** пишу из *Београда* под 14. августом: Већ сам вам јавио, овде се на све стране спремају за наставак рата, ма да се последује за мир, ма да су примљене „добре услуге“ гарантних сила. Изглед је, да ће уједињена Черњајевљева и Хорватовићева војска предузети жесток нападај, и ја вас могу уверити, да Ристић још није дефинитивно одговорио на предлоге гарантних сила. Још *нема никакве српске ноте* на велесиле.

Уз то долази још, да се положај на бојишту окренуо знатно у корист Срба и да војска не ће ништа ни да чује о миру. Руских официра непрестано све више и више долази. Не прође ни један дан, а да лађом не дође петнаест до двадесет официра. Исти се официри овде само пријаве и одмах полазе у логор Чевњајеву и ту их ђенерал одмах уврсти у редове. Да би посао олакшан био, опуномоћио је кнез ђенерала Черњајева, да сам намешта све официре до мајора (инклузивно) и да после ратном министру јави свршен чин. До јуче, кажу, да је на Алексинцу намештено преко 400 руских официра. Већина тих официра се употребљује код пешадије и у ђенералном штабу, јер за артиљерију има доста ваљаних официра Срба.

За сутра је пријављено, да ће доћи овамо читаво одељење руских војника, од прилике 400 људи. Исти су из различних руских вароши и саставили су добровољачки кор, а већином су ислужени руски војници, који воле у рату бити, него ма шта друго.

Црногорски изасланик *Маша Врбица* понудио се, да састави добровољачки кор на црногорско-херцеговачки начин. Тога ради отправљени су позиви свима добровољачким легијама у Србији. Сваки човек добиће од државе пушку (острагушу), потребно одело, али сваки мора на свој рачун набавити јатаган. Трупу ће ту предводити сам Врбица, а циљ јој је, да по црногорски гони непријатеља, кад се овај буде повлачио. Власти овде купе са свију страна Србије јатагане за нову војску, која за први мах неће бити већа од једне бригаде. Још није одређено, где ће та војска да се искупи и на коју ће се страну кренути.

Да се овде не мисли озбиљно за мир, за то говоре ове чињенице: 1. Наручују се велике количине памуклија за зиму и у београдском граду се израђују многи шињели за резервну класу (III.); 2. Из Немачке долази знатна пошиљка пушака и већ је новац за то спремљен; 3. Још једнако се састављају и муштрају добровољачке легије. Ескадрони *Мак-Иверови* ће ове недеље отићи на своје опредељење. Летећа инфантеријска бригада, као што рекох, организује се, а оружана је ваљаним пушкама и јатаганима и особито ће је обучити за јуриш; 4. Опет се тражи зајам, и ако у касама има доста новаца.

— **„Полит. кореспонд.“ пише из Атине:**

Равнодушност, коју је овдашња публика у почетку рата показивала према српско-турскоме рату, сада је уступила место најотворенијим симпатијама за Србе. У свима слојевима народа агитује се, да Грци ма којим начином у помоћ притеку хришћанским борцима. Образовао се одбор друштва „првенога крста,“ који је себи за задатак поставио, да што је могуће брже у Србију шаље лекарија, лекара, завоја и т. д. У одбору су ове особе: митрополит Калиник, адмирал Канарис, подадмирал Никодим, пуковник Корнеос, управитељ народне банке Кенгерли, универзитетски ректор Коликос, секциони настојник у министарству спољних послова Пиглас, краљевски телесни лекар Пнетендерис и други.

Ма да је намера овоме одбору очевидно хуманитарна (човечна), то је и пак цео овај покрет значајан, јер доказује, да је престала ледена равнодушност Јелина према борби Србије, и да је мало по мало настало разгревање за ствар, за коју су већ многи казали, да се јако тиче Грчке.“

БОЈ НА КУЧИМА У ПОДГОРИЦИ.

(Од нашег нарочитог дописника.)

Јамачно сте већ брзојавом извештени о големој погибији турској, а великој и славној победи црногорској, коју ће историци забележити златним словима, међу најзнаменитије битке у листовима повеснице црногорског ратовања, а та је битка била у понедеоник 2. августа 1876.

Ова најновија црногорска слава тим је знаменитија по јуначко оружије црногорско, што је васколика турска царевина овога пута прикупила и покренула сву и потоњу војену снагу своје огромне царевине, доводећи многу војску чак из Азије, и што је с друге стране дервиштво (поповштина) турско с највећим фанатизмом опило и подигло листом све што се пророку Мухамеду клања, да зарони и ватре све што је српско, да Србину нигде трага нема, или да у крви утоне, као што се у крви и појавио, полумесец, да га овога пута нестане са плавога српскога неба, што и хоће, сад или никад, ако бог да и срећа јуначка, јер ово је данас ора, оно свето доба, које је највећи песник српски, бесмртни владика П. Петровић Његуш најживље и најлепше карактерисао из свога „Горскога Вијенца“ у ова два стиха:

„У крв су нам вјере запливале
„Биће боља, која не потоне.“

Али да пређем на опис саме битке, коју нисам био тако срећан да својим очима гледам, или да сам још сретнији био уз осталу браћу да сам гонио косовског крвника, — а ја ћу вам је описати верно, истинито, како сам чуо из живих уста рањеника и многе друге јуначке браће са тога бојишта.

Кучи су црногорско племе, у Подгорици на Арбанашкој граници, до 1500 пушака, од којих су 500 још пређе, а 1000 у новије време прешли Црној Гори са турске стране да војују са својом браћом против Турчина. Река Морача раздваја ове Куче, те оних 500 беху вазда на црногорском, а осталих 1000 на турском земљишту. Али кад су ови са турског прешли на црногорско земљиште својој рођеној браћи, Турци се јако озлоједе, те намисле да их све потамане, да им се незна ни гласа ни трага. По Турци у своме беснилу смишљају једно, а испаде са свим нешто друго.

2. о. м. у саму зору крену Турци према Подгорици, подижући све до града Медуна нове шанчеве, у које улеже васколика војска њихова, што стајаше као резерва у граду Подгорици. Тако су Турци од Медуна и од Коћа до Фундине, у простору од 2 сахата, после нуз Фундину до Кокоритске горе у Подгорицу 1 сахат, свега дакле на простору од 3 сахата подигли тридесет јаких шанчева.

Турске војске беше низама и Зебека љута 15—20000 а наше свега 5000.

Црногорска војска стајала је према Турцима на тако угодним позицијама, да је Турци никако нису могли ни видети, а међутим она је лепо гледала све што Турци раде, мотрећи на сваки покрет њихов. Ови тајанствени и прикривени положаји црногорске војске, јако су осмелили Турке, који мишљаху, да у њиховој близини никако и нема Црногораца.

У такој мисли Турци распореде своју војску овако: Прва турска војска заузела је позиције од Затријепча и Коћа југоисточно, а друга преко Кокоритске Горе, Фундине и Звијезде заузме положаје источно према граду Медуну.

Према оваким позицијама турске војске, главни заповедник црногорске војске, г. Божо Петровић, распоредио је своју војску на овај начин:

2 батаљона и 600 Куча прекограничана (т. ј. оних, који живљаху на турском земљишту) стави према Коћима и Затријепчанима под управом војводе Марка Миљановог и сердара Шкрље Кусовца, а Ђоку Пејовића са цеклињским и Јовицу Марковог са мартиничким батаљоном и са 300 Куча прекогранични изашље да заузму позиције на главици од Сјеница, западно од Медуна.

Истога дана после подне око 3 сахата учини наша војска нападај на Турке, на име, цеклињски батаљон са 300 Куча удари први на шанчеве турске више Медуна, а у исто време ударе на Турке војвода Марко Миљанов и сердар Шкрљо са својим војскама.

Кад су Турци из Медуна опазили нашу војску, која се према њима креташе, јаве трубама наш покрет својој војсци у оних 30 шанчева, што стајаху око и више Медуна града, те ови силном ватром из пушака дочекају нашу војску, и тако се започне жесток бој на обим странама.

Али за чудо, као свуда у славним црногорским биткама, тако и овде, пушке нису дуго пуцале, него црногорски соколови и овде, по своме стародавном обичају, голим ножевима јурише на тврде турске шанчеве.

Турци су се очајно и дуго борили, али су најпосле морали утећи из првог шанца.

Тако је наша војска једно за другим морала отимати од Турака један по један првих пет шанчева, ускачући у њих на голе бајонете турске.

С каквом је жестином наша војска јуришала на турске шанчеве, види се и по томе, што Турци не имађаху времена ни пушке да пуне, него су нашу војску били камењем, а ова њих кундацима, којом се приликом само са наше стране скрхало око 400 пушака острагуша, на којима су искривљене и саме цеви, што показује очајну и крваву борбу.

После оваком муком заузетих првих пет шанчева, турска војска скакала је у суноврат из свих осталих шанчева, напуштајући ове нашој војсци, која их је и заузела 30 на броју, али за сво то време трајала је најкрвавија сеча чак до Подгорице, јер су наши непрестано гонили Турке до пред саму ноћ, која је прекинула битку, после које су Турци непрестано ложили ватре до пола ноћи, да их види и да се прикупи разбијена војска, која се ни сутра дан није могла сва искупити.

Турака је на самом бојишту остало до 6000, осим множине, коју су Турци бегајући у град Подгорицу собом могли понети.

Још и сутра дан нађоше наши многе живе Турке по разбојишту, где су од страха попадали међу мртве и рањене, и тако је оваких страшивица поткла наша војска сутра дан до 250.

Наш је губитак свега мртвих и рањених око 700, међу којима су 7 официра и 4 барјактара.

Ту погибе барјактар наше војске Мушика Томашев из Куча, који је у свих 8 битака први јуришао на турске шанчеве, где је свагда уз турске барјаке забадао црногорски крсташ барјак. Колика је туга свеколике војске наше за овим дивним витезом и јунаком над јунацима, види се по томе, што га је мртва, пред укоп, целивала скоро цела војска са свим својим главарима.

Међу турским мртвима зна се сада само за миралаја (један степен ниже од паше) као полковник, Јусуф-беја, али ће јамачно бити и више и веће господе.

Од наше војске особито су се одликовали личним јунаштвом:

Новак Милошев кабадахија (телохранитељ кнежеве гарде), посекао је у овом боју 17 Турака, а многи су посекли 8—12 глава турских.

Вуко Поповић, Црногорац, који је у Кијеву свршио дух. академију, посекао је 6 Турака. Ово је син чувеног попа-Зеке, који је 1860. у Котору кад оно мучки погибе кнез Данило, први потргао сабљу да сече аустр. официре, претећи и самом команданту града, да ће га убити, што допусти да на његовој земљи погине кнез Данило.

Сам батаљон попа-Ђоке Пејовића, цеклињани, посекоше 1500 Турака, што долази на сваког војника више од 4 Турчина, а за војску војводе Марка Миљанова и сердара Шкрље Кусовце веле, да је још више посекла, што је ласно веровати, јер су Марко и Шкрљо двојица од највећих јунака у Црној Гори. Нарочито је крвав јунак војвода Марко, који је до јако сам лично посекао преко 80, словом *осамдесет* турских глава за свога века, не пуних 40 година, а у овом потоњем боју, борио се с пушком у руца у првим редовима своје јуначке војске.

Није дакле чудо, што се војска угледала на своје вође, те им ето светао образ на дивану, као што им беху сабље на мегдану.

Колико је наша војска задобила пљена у овоме боју, то се не може још на сигурно знати, јер се непрестано доноси са бојишта оружје и друге убојне ствари, али по оном што је већ донешено, биће пљен огроман, каквог црногорска војска није скоро добила.

Самих пушака острагуша донешено је око 3500, а од дебане на сваку пушку по 1000 фишека, којих веле, да ће, много више бити. Узето је преко 300 сабаља, међу којима су многе официрске, врло лепе.

Ухваћено је око 250 коња и уз њих силесију товара разне војничке опреме.

Покупљено је по разбојишту до 3000 разних бајонета и 16 дервишких сикира, које изгледају као коса, и насађене су на дугу мотку, и на њима стоје исписани разни стихови из корана, којима се нарочито подпађује у Турцима фанатизам против хришћана.

Донешено је 300 дугачких зебешких палоша, који су дебели и оштри на обе стране.

Осим свега наша је војска отела од Турака 22 велика и више мањих барјака, на којима је такођер пуно стихова из корана, како би се што већма у војсци разбуктио пламен мржње и освете против ђаура, на које смо се стихове лепо насмејали, кад су исти барјаци донешени пред кнеза, који

ЛИСТАК.

ИЗ СРЕМА ПОД БЈЕЛИНУ.

Од како је давно изчекивани топ на Дрини пукопа се по речима песниковим намаглило и накрвавило, ево је већ два месеца дана. Рика српски топова над Бјелином продире преко равне Мачве и у китњасти Срем. Гласови са крвавог разбојишта укрштавају се — Алимпић се не миче напред, а плаховити Сремац нема стрпљења. Ако не добије сваки дан гласа од најмање седам победоносних битака, одмах сумњиво врти главом и недопада му се. А заборавише на песму која вели, да бију Срби, ал бију и Турци.

Али на што разглабања о војеним плановима српским, кад се и онако о њима више знаде него што би требало. Из Срема под Бјелину једва је нешто више од четири сахата.

Нас неколико друга зарекосмо се браћи у походе. Међу нама је и гласовити народњак Пера кројач, ког из милости звасмо „шнајца“. Без њега није могло ништа бити — он је у свакој чорби мирођија.

У четир сахата у јутру стајаше већ Сремац са његовим буцком и плавцем пред нашом кућом. Ми поседасмо на кола и за један сахат ево нас на Сави — ондашња стража прегледи наше путне листове и нађе их у свом реду. На Сави нађемо још два брата из Баната, који неимадоше исправне путне листове. На њиховим путним листовима бијаше само подписан господин „помрчина“, а они хтедоше у дану преко, — то неиде.

Ја се не могу баш сетити сада како је то било, само знам, да смо ми сви заједно са путним листовима и без њих поседали у чамац и прешли на српску страну поред свега тога, што нам је честити шнајца представљао, да то може бити и за нас опасно.

Овде господине, рече ми корманош, кад смо из чамца излазили, показав руком на место — овде су пре три дана прешли неколико младића, и кад су на српску земљу ступили, целиваху је са сузама у очима и закљињаху се, да ће сви за српство погинути.

Дознао сам доцније, да то бијаше наша честита омладина вуковарска и осечка — живила.

Место у које дођосмо бијаше мало, али чисто и уредно са приличном меаном. Ми морадосмо по пропису пријавити се српској полицији за то одмах тамо и одемо. Ту сеђаше један господин дебељко у кошуљи и гаћама, кад му се представисмо он зазвони достојанствено и рече дошавшем писару званичним гласом: — Миливоје учини са овом господом нужно расположеније.

Господин Миливој беше са послом брзо готов, он пронађе и наше уредне путне листове, и оне не уредне од господина „помрчине“ поднисане за посве исправне, и дође са нама заједно у меану на пиво. Ту седосмо да се одморимо и доручкујемо, а кад бесмо готови, зовнемо газду да платимо.

Он рачуна са свим озбиљно:

четир оброка чорбе — — —	2 гроша
одсекао сам ти главу — — —	2 гроша
одвалио сам ти бут — — —	4 гроша
испекао сам ти каву — — —	2 гроша
тамо амо — — — — —	2 гроша
Свега	12 гроша.

Оригинално, примети шнајца, а ми сви прснемо у смеј, платимо дуг, опростимо се са газдом и поседамо на кола, те кренемо на десни пут што води у богату Мачву.

Мачва све нас је изненадила. Заиста заслужује име богате Мачве, јер је сва равна и плодна орница. Али није недогледна као у Бачкој и Банату, већ је изпросецана разређеном шумом, која није свугди где се оре изкрчена. По орницама стоје и сада столетни растови где појединце где у већим групама. Села су у Мачви врло на близу, а сва ушорена, куће су од дрвета и плетера, али спретне и чисте, а по двориштима свугди воће засађено. Од Саве до Бадовинаца у растојању од три сахата прођосмо села Салаш, Ноћај, Раденковић, Баново поље, Глоговац и Црну Бару. Од села до села води плот, јер су њиве већином дебелим растовима, плотом обграђене, у сваком селу напред и остраг капија. Чини ти се да идеш из једне баште у другу. Сирома шнајца — као најмлађи морао је сваки час са кола скакати и капије отварати и затварати.

Кад прођосмо село Црну Бару, угледасмо село Бадовинце; ту је главни стан ђенерала Алимпића и војничка болница. Одатле до Дрине и окола бјелинског има само четврт сахата.

Наш Сремац који је путем штедио коње незнајући колико ћемо дуго путовати, сада кад виде докле ће, баци сламку на буцка и плавца, а ми се ухватисмо за лотре. Сад се путовало право сремачки, све у калампир.

По кратком тако путовању, у један мах узврпоји се нешто наш шнајца и викаше на кочијаша. — Стани пуче топ. Сремац стаде и заиста ми чусмо топове пуцати. Шнајца имађаше врло добро уво.

Сад се сви загледамо један у другога, а шнајца чешајући се за уво, у зелену траву, блед као дувар. У то сретнемо једног коморџију на коњу, који нам рече да је у околу узбуна, и да су заиста од околске стране четир топа пукла.

Наш шнајца мишљаше да би сигурније било, да се вратимо у Црну Бару и да, вели, причекамо док ствар пренући. Но ми непримисмо његова савета, већ наставимо пут даље и за један четврт сахата стигнемо у Бадовинце. Ту дознасмо да су Турци хотели од наших добровољаца упљачкану марву преотети, али она четир метка топовска бејаху довољна да их разтерају.

Село Бадовинце ушорено је у накрст, лепо је и чисто и може имати преко хиљаду душа становника. Ту се већ нађосмо у средини убојног покрета. Мало ово село пуно је сада света као у каквом граду. По улицама стоје разастртих ваља до 30 чатрља за јело и пиће, а коморџије на коли и коњима што носе тајин за војску, закрчили су друмове на све стране.

Ми одседнемо по војнички — под ведрим небом, јер у сеоској меани, и онако маленој беше смештено болничко особље.

Наставиће се.

заповједи једном Турчину, нашем заробљенику са Вучјег-дола, да тумачи на српски ове пророкове речи, које доиста врло глупо звоне у данашње напредно доба.

Не могу а да читалачкој публици „Заставе“ не наведем и по који смешан призор, који је у овој драми уплетен био, како би карактери суделујућих лица што вернији и подпунији били.

Гонећи турску преплашену војску до Подгорице голим ножевима, Црногорци су рахат секли обријане турске главе, бирајући, ову хоћу ову нећу, јер уморени Турци мирно корачаше, држећи се рукама за нос у страху да га Црногорац не одсече, а викаху иза гласа: „Аман, аман, беса, беса,“ што у српском преводу значи: „Преклињем те, дај ми веру,“ а чим је Турчин осетио на своме рамену црногорску руку, на мах се свалио на земљу, зар да му глава ближе лешу буде.

Овде беше тако кукавичких призора, да су се Црногорци заустављали у тренутку, кад смишљаху одсећи турску главу, смејући се из свег гласа, како бесни и крволочни Турци, који имају срца да из утроба мајчиних живу децу ваде и разносе на ножевима, немају саде ни толико мушкога духа и поноса, да на потоњем часу своме јуначки умру.

Међу тим величина духа и снага црногорских соколова и њихова ладнокрвност на страшноме месту, у сред крвавог боја, најлепше се огледа из следећег истинитог догађаја, који се десио у истој битци.

Кад су се обе војске измешале, да су једно друго за гр'оце хватали, турска војска бијући у гомилу из топова са стране, убијала је многе своје војнике и коње, тако, да су се Црногорци у сред бојишта грохотом смијали, довикујући један другом:

„Крцо Ђуранов! Ја ли виђе турске помаме и бруке грђе од ове овђе што чине јадни Турци од себе данас?“

„Не ја, божа ти вјера, не виђох вака грдила никад ни до вјека, канда их је уждила муња су седам банида (страна), тако су полуђели данас на велику правду божију.“

Али ко би описао у једном допису све знаменитости и појединости овако огромне битке? То ће моћи доцније учинити они, који буду писали историју данашњег српско-турског рата, јер ће имати и више прибраног материјала и угоднијег времена, него што га имам ја овде у логору под ведрим небом, пишући на колену.

Најпосле, огрешио бих се према рањеницима и у опште онима, који ми горње догађаје приповедише, кад небих на овом месту споменуо и одао хвалу и оној највишој личности победоносне црногорске војске на Кучима, г. Божи Петровићу, главно-командујућем, који је овом приликом показао особиту стратегијску вештину, одредивши свима вођама и војеним одељенима таке позиције, са којих су непријатеља не само изненадили и престравили, него су га својим смишљеним и прорачунаним покретима онако славно до поге сатрли. Дај боже, да овако сретно вазда предводи у бој црногорске соколове, који ће му својим јунаштвом пронети име по свијету, да ће и потоње потомство уз остала витешка имена спомињати и његово име.

На ушћу Уне 12. (24.) августа. Чета Симе Стефановића и Баслоћева, налазећа се код Слатине, 1 сат далеко од Бањалуке, подпазише, да ће тај дан т. ј. 7. (19.) о. м. једна чета Турака доћи у Слатину, и под видом десетара и порезџија, по налогу познатог крволока Мухарем-аге, брата чувеног зликовца, Фехим-ефендије Назифагића, да мирне сељане преваром себи домаме и да их, као и многе прве, масакрирају и униште, те се поменуте чете око Слатине разпореде. Симо Стефановић зауде кланац који води из Деветине хану Капетановића, а Баслоћ испод Слатине око хана ђорђа Зите, Цинцара и скутоноше турске (овај је са упадањем турским у Србију позитивно држо, да је Србија пропала, те је у прошлу суботу своју фамилију из Аустрије у Бања-луку вратио да се са тим Турцима улаже), те у таким згодним позицијама одоше дочекати Турке. Око један пошље подне заиста Турци дођоше и на бусију Симе Стефановића изненада наиђоше, кад се са свим близу прикучише, наши их дивно плотуном остратуша поздраве, од којих на месту 17, и то највећи зликоваца и присталица Фехим-Ефендије, мртви остану, а остали збунише се, плећа окренуше и пут Бањалуке побјегоше Пошто се искупе око хана Зитиног помисле, да су ту од устаника сигурни, те се рахат учинише и рањеником ране превијаше, но тек што по једну каву срчати почеше, а Сава Баслоћ из бусије рече им: море Турци, ви пијете а мене нечекате, па опали из остратуше, ђе једног са земљом састави, а остали оборе плотун на Турке, те многе на место убише а остали на врат на нос, без коња и пушака једва главу изнесоше и у Бањалуку побегоше; 11 рањеника турски, које Турци не могоше однети, оста на разбоју, наши им оружје и што би боље аљина узеше а њи онако саме, нечинећ им никаква зла, на месту оставе.

Они остали, који живи умакоше, чим дођоше у Бања-луку, по турским кавама разтрубише, како их је Саво Баслоћ са више бањалучана и неколико хиљада Москова дочекао и разбијо и т. д. те усприкос тому одлучише се с њима још неколико зликоваца, да варош спале и хришћане масакрирају. Мутесариф бањалучки премда је Турчин, ипак нешто човечанског осећаја има. Чим подпази за ту намеру фехимоваца, посла аскере у варош српску са налогом, да кога год од Турака с оружјем или без тога у вароши виде, к њему свезана у суд доведу. Турци кад то разумеше, од своје намере преко дан одусташа, те у недељу у вече 8. (20.) о. м. њих преко 400 оружани на челу им Шећо Сеидић, од војника кријући се у варош дођу и обколе је. Почем се хришћани од када је револуција букнула, од 8 сати у кућу затворе и ни један никуда макнути се несме, те овим немогаше за руком поћи, да кога из куће измаме и да га убију, а на куће насрнути од војника несмедоше, већ да би хришћане измамили употребише други начин. Католичку цркву и неколико кућа српски запале, које све изгореше, а ни један хришћанин несмеде доћи да гаси, те тако и сав иметак у њима изгоре. У истим кућама од живих душа није било, јер су прије умакли у Аустрију неки, а неки се обично у вече у зидане куће скупе и затворе те тако у страху и трепету сваки час очекују покоља од Турака.

Чим се пламен на поменутим кућама укаже, мутесариф са свима војницима и заптијама излети у варош, стане ватру гасити и хришћане по кућама слободити, да се ништа не боје док је на њему главе. Турци који су близу њега стајали, и које је он оружане смотрио, пошље им једнога чиновника с поруком, да се на лијеп начин из вароши уклоне, иначе да ће он трумбетом у град топцијама дати налог, да с града њиове куће бомбардују, те с отим Турке застраши и покољ од христјана за то вече одклони, а куће и црква са много иметка изгоре.

Сутра дан у конаку у међлиској соби нађе се једно арапски написато писмо у ком се прети мутесарифу, да ако се још једном усуди кад се ваватра покаже у варош доћи, да ће га на комадиће изсећи и т. д. Кад је то писмо мутесариф прочито, дао је све прваке к себи позвати да се њима о том посаветује, како да опасност од вароши одклони. У место да му ови дођу, они му одговоре, да ако му је башуна (глава) драга нека извија (бежи) за раније, а они (бањалучани) да знаду шта ће са Власима чинити. Мутесариф, вели се, да је то у неколико конзулу бањалучком доставио и изјавијо, да није сигуран за обстанак вароши и живот хришана. Сутра дан је г. конзул своју ћерку са 4 милосрдне сестре на ову страну послао, а он као и сви хришћани дај боже да онако као конзул њемачки и француски у Солуну непрођу. —

Док ове редке писах, добих вјест да су Турци Бјељину спалили хришћане без изнимке, децу и старце масакрирали, оставили је и у Тузлу повукли се. Све вароши у Босни, односно хришћани, у извесној опасности јесу. Ових дана Ахмет-ага поздерац и хаџија Туроман са неколико хиљада башибозука, од села до села зашао, те мирне христјане пали, роби и све што се крсти на најгрознији начин убија, већ неколико тисућа душа од ови крволока животом је платило. У селу Свињај у кући Које Текије, један старац којем је живина (рак) нос, уста, готово сво лице разточила, и који није могао од тешки рана испред Турака побјећи те сам у кући остане, Турци кад га виде у кући лежећа рекоше му: рођане, би ли мелема да те излечимо? Сирома старац, мислећи да су његове претешке муке њиховог дивљег и скотског срца коснуле се те да ће му живот поштедити или га са обичном муком одузети, поче им захваљивати и благосиљати их. Они у место да му мелема даду, туре ожег у ватру и пошто се сав од жара упрвени, стану с њиме овом злопатнику ране пржити, овај наравно од бола стане га дрека и јаук, а ови скотови неколико шака луга врући туре му у уста, и обе руке брнаћним гвозденим клинима за патос од куће прикују и оставе га у кући лежећа.

Па тко може рећи да Турци нису јунаци.

ДОПИСИ.

Из Книна 15. августа. Наш незаборављени брат и пријатељ народа српског, верни друг а храбри и неуморни јунак и борилац за слободу српскога народа **Александар Радосављевић**, бивши аустријски официр, који је у прошлој години за слободу свој живот поштетио, још од 26. октобра је јуначки своју чету предводио све до 3 августа ове г. Овај храбри и неуморни јунак, до сад је учествовао у 16 крвави бојева, где нигде није труда, најпослије и живота свога пожалијо, и свагда је јуначки, непријатеље својом десницом побјеђивао, и своје друштво храбрио и слободио.

Добио је био код војвода и главара босански чета велико повјерење, такође и код цјеле војске велику послушност за своје храбре заслуге уживао је. Дана 3. августа по р. кренуо се војвода, војници и сва војска из Тишковца, да ударе на турска утврђења на Грахову са намјером, да оно зулумћара покоре, као што су и скора учинили. Рано ударе на турска утврђења на Грахову, послије дугог и крвавог боја почну усташи јуришати, а наш је храбри Аца Радосављевић управљао са артиљеријом усташке војске, који је из топова на турске шанчеве жестоку ватру обарао, а Турци видећи ту храбру силу коју наш храбри Радосављевић на њи обара, виде да им нема спаса, окрену плећа, и стану бјегати да су спасе, свој живот, а то, видећи наш храбри Радосављевић да ће Турци утећи а да он ни једном главу осјећи неће, изтргне сабљу и потрчи за Турцима вичући: напред ко пије Вук сада гини за свету слободу!

У исти мах непријатељско га зрно погоди у обе ноге из над кољена. Послије дугог боловања престави се у вјечни живот у овој вароши Книну.

Овдашњи грађани и остали пријатељи покојнога, држали су му заслужни парастос у најљуднијој свечаности. Сарањен је пред Книном код православне Србске цркве, Св. Ђорђа.

Овај знаде да је јунак био, јуначки живио, за слободу погинуо као прави јунак, и вриједни Србин. Слава свакому оном јунаку који за слободу гине!

ГЛАВНА СКУПШТИНА „МАТИЦЕ СРПСКЕ“

у Новом Саду 18. (30.) августа 1876. год.

(Наставак.)

Познато је славној скупштини и то, да је кр. угарско министарство захтевало, да се српска „Матица“ пресели у Будим-Пешту, и да је „Матица“ на то из своје љањске скупштине поднела представку у којој се трудила побити разлоге, којима је министарство подупирало то своје захтевање. На то је од министарства стигао одговор, да „Матица“ или своје седиште премести у Будим-Пешту, ако жели и надаље руковати текелијиним фондовима, или да учини припреме ради предаје истих фондова српској црквеној општини пештанској, ако жели и даље у Н. Саду остати. Тога ради држана је ванредна скупштина, из које је послана министарству представка, у којој се разложило, да би се морао мењати друштвени устав ако би се захтев министарски испунио, а пошто је само годишња главна скупштина власна мењати устав, то се ванредна скупштина није могла упуштати у мериторно решавање захтева министарског, него је то одложила на редовну садашњу скупштину. О томе је у својој представци известила и министарство побијајући уједно све разлоге министарске, којима хоће да се докаже, да текелијну закладу треба преселити у Пешту доказујући, да та сеоба нити је корисна по саме фондове нити је оправдана. На ову представку није од министарства стигао никакав одговор. О свему овоме дознаћете више из пространијег извештаја управног одбора, који ће вам уједно дати прилику, да у тој ствари одлучите што нађете за добро.

Рачуне о свима фондовима под управом матичином за год. 1875. прегледао је како управни одбор тако и одбор који је скупштина изаслала а и оба одбора пронашла су да су ти рачуни тачни и исправни.

Познато ће бити славној скупштини, да је Петар Пинковић пређашњи благајник матичин, оставио неке рачунске недостатке у каси кад је престао бити благајником, које му је требало накнадити. Пошто на поновљено опомене управног одбора није хтео те недостатке накнадити, нити је што одговорио, то је упућен друштвени фискал, да од њега судским путем наплати све своте, које је примио а у благајницу није унео.

Министарство је одобрило основно писмо стипендијске закладе Павла Јовановића.

Као што је познато пок. Катарина Д. Јовановићева из Илока оставила је на руковање Матици српској легат од 575 царских дуката. Тај је новац положен у кредитном заводу у Београду. Да би Матица могла боље руковати тим легатом и на његову га сврху употребити, замолила је кр. ср. суд у Илоку као оставинску власт, да тај новац одкаже кредитном заводу па га пошље „Матици“. Кр. ср. суд јавио је, да је тај новац одказао и да ће га послати „Матици“ како га прими.

Благајна је по смислу друштвених правила више пута, па и сада пред саму ову скупштину изненада сконтрована и нађена у подпуном реду.

Благајнички чиновници матичини положили су прописану кауцију и издано им је од главне скупштине упутство у њиховим дужностима.

У каквом се стању налазе сви фондови под управом српске „Матице“ за год. 1875. то ће сл. скупштина сазнати из штампаног прегледа који ће јој се изнети.

II. Што се тиче радње књижевног одбора и одељења имам ово да јавим:

Од лањске скупштине имало је књижевно одељење 4, и књижевни одбор 4 седнице.

Скупштина је била одлучила, да се слави педесет годишњица постанка „Матице српске“, али пошто су прилике у којима се и „Матица“ и српски народ сада налазе за то неудесне, то је књижевно одељење одлучило, да се ове године не држи.

Пошто ће 27. јануара 1877. бити 100 година како се песник Лукијан Мушицки родио, то је за знак признања његових књижевних заслуга била расписана награда за чланак „Живот и књижевна радња Лукијана Мушицког.“ Рок стечају био је одређен до 1. (13.) августа о. г. али се нико није пријавио.

О св. Сави о. г. држана је по досадашњем обичају свечана седница књижевног одељења у славу тога народно-црквеног поборника. Седницу је отворио председник г. Стеван Брановачки говором, за којим су следовали говори члана г. Емила Чакре „похвална реч у спомен дру Божидару Петровићу“, и члана г. др. Лазе Костића „у спомен члану Кости Трифковићу“. Оба говора потпуно су одговорила своме задатку.

На расписане награде стигла су ова дела: 1.) Роман „Избирачица“ од Јосифа Суботића; 2.) „Шокица“ позоришна игра од Илије Округића сремца; 3.) „О подизању војњака“ од Јована Борјановића; 4.) „Алкоран“ превод Стевана Петаковића; 5.) „Кратка теоретично-практична поука о челарству од Стевана Болманца. Сва ова дела налазе се на оцени код чланова, и књижевно оделење тражиће од скупштине, да може тим делима издати расписану награду ако је заслуже.

„Летопис“ за годину 1876. предан је у штампу 25 маја о. г. али штампање је било мало застало што народна задружна штампарија није имала довољно слова за штампање ауто биографије Саве Текелије, али сад, како их је набавила, ићи ће штампање брже, и „Летопис“ ће свакојако још за трајања ове године угледати света.

(Наставиће се.)

ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА

19 августа.

Са данашњом горњом и доњом лађом очекујемо многе госте из Русије.

До 40. народних војника београдске бригаде, који су још у првим бојевима неспособни постали, излечени су и подпуно оздравили, пријавили су се данас својој бригади и сутра полазе по други пут у свети бој.

Са данашњом горњом лађом дођоше многи руски официри и то они, који су од Мађара у Пешти неколико дана задржани. Са истима дошли су и они официри, који су притворени били у Пешти, као: господин *Ликачев, Лазарев Сологуб, Тичков* и *Забаја.*

20 августа.

— Јуче око 10 и 11. сахата по подне дошло је амо са доњом лађом око 150 руских официра, наредника и болничара и данас су се надлежном месту представили. Они ће се овде два дана бавити, а трећи дан полазе на бојно поље.

— Данас око 6 сахата после подне Београд постаде руска војничка варош. Којом год улицом прођеш наиђеш на руске официре, који су у српско народно војничко одело обучени. Неки иду пешице, неки се возају на интовима, а неки јахају. Сви се живо спремају да што пре готови буду, те да с потпуном спремом на бојно поље пођу.

— Сутра са доњом лађом очекујемо опет многе госте из Русије. За њихов дочек наређено је што треба.

— Данас је отишло неколико бивших руских официра, као својевољаца на бојно поље. Живили наши мили својевољци!

— Сад баш дошло је 100 кола са коњима из Мачве окр. шабачког, да бивше руске, а садање српске официре сутра на бојно поље одвезу. Сваки официр води са собом по једног, а неки по два часника. Живили!

— „Летећа“ или тако звана „јатаганска“ легија господина *М. Врбице* у велико се отпочела по целој Србији мобилисати. Овде у Београду виђају се данас многи својевољци, који се живо спремају. Највећу пажњу обраћају на ножеве, који се данас код шлајфера оштре. Држ' се мујо!

— За ови осам дана многи интелигентни својевољци уписали су се у пешачку легију Њене Светлости *књегиње Наталије*, већина ових уписаних легиониста, говоре многе стране језике, као руски, француски, немачки и талијански. Судећи по њиховом учтивом обхођењу, држимо да су сви изображени.

21. августа.

— Коњаничка легија пуковника Ирландеза сваки дан напредује, данас уз јутра имали смо прилику виђети њихово вежбање, успех је неописан. Од те коњаничке легије можемо се многом надати.

— Сад баш дознадох, да се Турци према *Крушевцу* спремају, ал' у колико је нама познато и тамо ће наићи на рутав нос.

НОВИ САД 24. августа. Данас је држао у Карловцима школски савет своју седницу, у којој је изабрао г. *Владана Арсенијевића* за професора природних и математичних наука на горњо-карловачкој препарандији, а г. *Мане Грбић* добива осим досадањих му катихетских предмета и језике уз повишицу плате на 800 ф. а. вр. под условом да остави учитељство у основној школи. *Г. Радуловић* прима привремену управу на истој школи. — За препарандију у Пакрацу решено је, да *г. Бакић* има примати ђаке и од 1. окт. с овдашњим катихетом одпочети предавања. Уједно се савет обраћа на бански *стол* с молбом, да се ствар г.г. *Јосића и Деспотовића* што скорије крају приведе.

НОВИЈЕ.

— Бечком „Тагблату“ јављају из *Скадра* под 21. августом: *Турци сада признају, да је у последњем боју ка Кучима 2. августа од њихове стране пало 9000 само низама, међу њима четири пуковника.*

У команди предузимљу Турци сад знатне промене. *Мустафа-паша, Ахмед Хамди-паша и Салих-паша* збачени су и позвани у Цариград. *Махмуд-паша* полази под ратни суд (као што је већ јављено било у овом листу).

Да би сачували Скадар од *Мирдита*, ако би ови устали на оружје против Турака, послано је 5 батаљона низама од операцијоног кора у Подгорици, да се поткрепи гарнизон у Скадру.

Становништво у Арнаутској неће да служи у турској војсци. Због панике, која је обузела све Арнауте и Турке због последњег пораза на Кучима, влада не може у оним крајевима ништа да предузима.

— Стране новине доносе глас, да се пуковник *Лешјанин*, пробајући нов револвер, доста знатно ранио у доњу вилицу, по што му је револвер у руци случајно одапео.

РАСПИС НАГРАДА.

„Матица српска" расписује награде из фонда Јована пл. Наке велико-сент-миклушког, тражећи да и за њих напишу:

I. Ова дела:

1., Роман, драма или шаљива игра из српског живота. — Награда за мање дело 200 фор. а за веће 300 ф. — Рок Петров-дан 1877.

II. Ови чланци за „Летопис":

1., Живот и књижевна радња Лукијана Мушицког. — Наградиће се по садржају и по вредности. — Рок истиче 31. децембра 1876.

2., Историја нашег народа у Горњој Крајини (у ђенералату карловачко-вараждинском. — Награда 300 фор. — Рок Петров-дан 1877.

3., Преглед садржаја свих „Летописа" Матице српске за 50 година (од 1826 до 1876.) — Награда 100 ф. — Рок Петров-дан 1877.

4., Паша новија драматика. — Награда 200 ф. — Рок Петров-дан 1877.

5., Историја заната и индустрије у опште. — Награда 120 ф. — Рок Петров-дан 1877.

6., О подизању и држању винограда; вина, врта. — Награда за свако 60 ф. — Рок Петров-дан 1877.

7., О држању и неговању стоке, краве музаре, овце, коња, свиње, свилене бубе. — Награда за свако 60 ф. — Рок Петров-дан 1877.

Напомиње се нарочито, да је „Матица" вољна и мимо ових расписаних награда примити и по вредности наградити према количини преосталога новца и друга поучна, популарно-научна и забавна дела, саставе и чланке, остављајући писцима слободан избор предмета.

Уједно се јавља, да је главна скупштина овластила књижевно оделење, да може издати из накинор фонда награде за она дела и чланке, која дођу мимо расписаних награда, и то у течају године и пре главне скупштине, ако књижевно оделење пронађе, да им дела заслужују награде.

Дела се могу поднети или под именом писчевим или безимено, по уобичајеном начину. — Рукописи се не враћају. — Награда се издаје тек онда, кад писац дело наштампано поднесе, осим ако с „Матицом" о том што друго уговори.

Награда се губи, ако писац своје дело за годину дана не изда, а није што друго уговорио.

Чланци за „Летопис" штампају се најпре у „Летопису" а после и писац и „Матица" имају право прештампати их за се.

Из главне скупштине „Матице српске", у Новоме Саду 18. (30.) августа 1876.

Председник „Матице српске:"
СТЕВАН БРАНОВАЧКИ с. р.

А. ХАЏИЋ с. р.
секретар.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

ШКОЛСКИМ ВЛАСТИМА

препоручујемо наша издања која су већином од високог школског савета за српске народне школе прописана:

Словенски буквар истумачен — — —	14 н.
Мала земљеделска читанка. Написао др. Ђ. Радић, са 44 слике — — — — —	30 н.
Наша земља. Посрбио Ст. В. Поповић, I. Читанка за 5. разред — — — — — —	50 н.
Наша земља. II. део. Читанка за 6. разред	50 „
Земљопис за III. и IV. разред народ. школа	40 „
Граматика срп. мала од J. Павловића — —	18 „
Повесница срп. народа од Н. Ђ. Вукичевића	20 „
Писмени састави. — — — — — —	14 „
Повесница угарска отачаствена, од Н. Ђ. Вукичевића — — — — — — — —	24 „
Јестественица. Од М. Т. Фрачковића — —	30 „
Рачуница с обзиром на нове мере од С. Коњевића, I. за први разред 10 н., II. за други разред 12 н. III. за трећи разред 16 н. IV. за четврти разред 20 н.	
Кратак наук мађарског језика, од Мил. Јанковића. Треће прерађено издање — — —	36 н.
Природопис А. Либена. I. Зоологија — —	25 „
II. Ботаника — —	18 „
III. Минералогија —	20 „
Нове мере за 3. и 4. разред. Од проф. М. Петровића — — — — — — — — — —	20 н.
Нове мере са великом таблом нових мера —	60 „
Збирка народних песама за школску младеж обојега пола — — — — — — — —	10 „
Основи физике за више разреде нар. школа, више девојачке школе и сродне заводе. Од проф. М. Петровића. Са 47 слика — — —	50 н.
Наука о геометријским облицима. Од проф. М. Петровића. За 4. разред — — — —	40 н.
Права и дужности грађана у Угарској, с додатком срп. нар. црквена и школска самоуправа. Од Јов. Поповића управ. — — —	36 н.
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике. Написао М. Т. Фрачковић — — —	30 н.
Библичне повести новог завета. Од Н. Ђ. Вукичевића. Најновије издање — — — —	40 н.
Изјашњење свете литургије. Од Н. Ђ. Вукичевића. Друго поправљено издање — —	50 н.
Очење или каламлење с листом. Од др. Ђ. Радића. Друго издање — — — — — —	10 н.
Како се састављају питања. Српски удесио Дим. Јосић — — — — — — —	50 н.
Кратак наук о глобусу — — — — —	10 „
Поука о кућарству за учитељ. и више девојачке школе као и за домаћу потребу. Од проф. М. Петровића — — — — — —	45 н.
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. М. Петровић — — —	60 н.
Букварска читанка. За школу и народ написао Акс. Максимовић — — — — —	25 н.
Школа основног цртања. Од П. Мужака —	1 ф. 80 н.
Збирка геометријских тела од дрвета, за наставу у науци о геометријским облицима	4 ф. 20 н.
Шрајберове велике природописне слике за зид у 20 колор. таблица: 5 табл. сисавца ф. 7.25, 5 табл. тица ф. 7.25, 5 табл. амфибија ф. 7.50, 5 табл. растиња ф. 7.50.	
Рачуналка руска за рачунање с целим бројевима — — — — — — — — — —	12 ф. —
Рачуналка руска за рачунање с разломцима	12 „ —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —	6 „ 75 н.
— — 8″ у пречнику с меридијаном	15 „ —
Штица. По методу Вукичевићевом — — —	2 „ —
Писмарице на тврдој артији. Кутија — —	3 „ —
Тискарије школске, као: школски дневник таб.	5 н.
Извештаји, белешке и сви искази школ. таб.	3 „
Главни шк. записник, веžан за 480 ученика	3 ф. 50 н.
— — — — за 960 ученика	6 „ —
— — — — за 1920 ученика	10 „ —

Овом приликом препоручујемо наше богато сложиште и **и свију осталих школских и педагошких дела и учила**, што смо у **особеном списку** побележили.

Код школских књига, што их горе посебице наведосмо, и које смо ми о нашем трошку издали, ДАЈЕМО НА СВАКИХ 10 КОМАДА 1 КОМАД НА ДАР!

Наручбине извршују се брзо и тачно, а уз наплату при пријему.

Панчево при почетку школске године 1876/7.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 9. маја 1876. почевши.

У Земун: уторником и петком после 7 сати у јутру.

У Земун и Оршаву: средом и суботом у 5 сати по подне.

У Пешту: понедељником, средом, петком и суботом после пола 11 сати пре подне.

У Новом Саду 9. маја 1876. ОПРАВНИШТВО.

Бој се бије жестоко међу рајом и Турчином; раји су приступиле у помоћ и српске државе и рат букти на све стране. Сав свет са нестрпљењем ишчекује вести са бојишта, а српски свет са највећом стрепњом прати сваки корак убојите браће своје. Нека други листови према својој задаћи доносе најновије вести са бојног поља а

„СРПСКА ЗОРА"

ће доносити у верној слици насликане бојеве и јунаке и све важније догађаје, што се на бојишту збивају и све личности, које играју важну улогу у отпочетој свесрпској ствари. Тако ће на пример идуће свеске „СРПСКЕ ЗОРЕ" 7. и 8. осим других слика и ове донети:

Два српска кнеза, војвода Петар Вукотић (таст кнеза Николе) **полазак кнеза Милана на бојиште, главни стан кнеза Милана у Параћину, тополивница у Крагујевцу, из устанка, пуковник Тихомир Николић војени министар, ђока Влајковић, руски мајор Киријев** (који је па Зајичару пао) **др. Св. Касапиновић, Паја Путник, војводе: Маша Врбица и Илија Пламенац, српски болничар, српски нападај код Генцове, план од Зајечара, генерали: Черњајев, Ранко Алимпић и Зах; пуковници: Лешјанин, Чолак-Антић, војвода Марко Миљанов, Божо Петровић, ибарска војска, Чолак-Антић на Рашки, бој код Пирота и т. д. и т. д.**

Па услед тога нада се администрација **„Српске Зоре"** да ће се наш свет пожурити са претплатом на овај српски илустровани лист како би он био у стању, да свако важније кретање на бојном пољу донесе, те да нашем свету све пред очи изнесе. А то ће овај лист све боље и вернije моћи чинити но страни, који се служе свакојаким измишљотинама, те тиме свет само обмањују. Ми смо склопили свезу са једним великим немачким илустрованим листом, чијег је цртач на самом бојишту а осим тога наше познанство са свима главним личностима на бојноме пољу и ван њега олакшаће нам посао, да до верних слика и ликова дођемо.

Али за све то треба материјалних жртава, а ми објављујући ово нашем свету, позивамо га — не на жртве! него да се што живље на наш лист претплаћује; јер број претплатника, који је довољан у обичном времену, у оваким приликама је сасвим мален.

Наговештене свеске, свеска 7. и 8. изићи ће брзо једна за другом.

Лист стоји једнако:

На целу годину . .	4 фор. 80 нов.	— 60 гр. чарш.
На пол године . .	2 „ 40 „	— 30 „ „
На четврт године . .	1 „ 20 „	— 15 „ „

Предплата се шиље на промењену адресу администрације: **Wien, Neubau Burggasse Nr. 24.** а иначе је примају књижаре: В. Валожића у Београду, браће Јовановића у Панчеву и браће М. Поповића у Н. Саду.

Беч, јула месеца 1876.

Тодор Стефановић Виловски, власник. **Коста Мандровић,** издавалац.

Својој непрежаљеној супрузи Катарини Милић рођ. Георгијевић дава ћу годишњи

ПАРАСТОС

у идућу суботу 28. августа (9. септембра) у 9. сах. пре подне у капели на ајмашком гробљу. Уједно ће се и освећење подигнутог јој споменика обавити.

У Новом Саду 24. августа 1876.

Гавра Милић
капетан.

†

Јудита пл. Дука јавља у име себе и у име своје и своје породице, да ће се њеном почившем супругу:

ПЕТРУ пл. ДУКИ

бившем ц. кр. мајору у миру

држати парастос у идућу суботу, т. ј. 28. августа (9 септембра.) т. г. у 11. сати у овдашњој јовановској цркви.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. *Мил. Ан. у Баји.* За члана матичиног може се човек уписати и у течају године, а би ће на скупштини оверовљен.

Курз бечке берзе 24. авг. (5.) септ.

5% металици — — — — — — — — — —	66 90
5% народног зајма — — — — — — — —	70.40
Државни зајам од 1860 г. — — — — — —	111.60
Акције банчине — — — — — — — —	849,—
Кредитне акције — — — — — — — —	150 50
Лондон — — — — — — — — — —	120,60
Угарске разтеретнице — — — — — — —	75.50
Темишварске разтеретнице — — — — —	73.75
Ердељске разтеретнице — — — — — —	74.40
Хрватско-славонске разтеретнице — — — —	85.—
Сребро — — — — — — — — — —	101.25
Ц. кр. дуката — — — — — — — — —	5.83
Наполеондори — — — — — — — —	9.62
	59.10

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

„Матица српска" расписује стечај на једно упражњено место из стипендијске закладе Павла Јовановића са годишњом стипендијом од 315 ф. а. вр. за слушаоца политехнике у Бечу или Прагу.

Молбенци ваља приложити: 1. крштено писмо, 2. сведочанство сиромаштва, у ком ваља да стоји и колико родитељи молиочеви имају деце; 3. школска сведочанства од последње две године; 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу оснивачеве наредбе има сваки питомац његове закладе при свршетку школске године, ако неће да изгуби стипендију, поднети расправу на српском језику ма о којем предмету из политехничке струке.

По министарској наредби не сме ни један питомац у једно и исто време уживати две или више стипендија.

Рок овом стечају траје 4 недеље од дана када последњи пут изађе у новинама.

Из главне скупштине „Матице српске" у Новоме Саду 18. (30.) августа 1876.

Председник „Матице српске:"
Стеван Брановачки с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар. 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парохијског места у Чуругу овим се стечај расписује.

Потражиоци овога места имају своје са нужним сведочбама подкрепљене молбенице за 4 недеље од првог уврштења овога стечаја подписаној консисторији поднети.

Из седнице консисторијалне, држане у Н. Саду 19. (31.) авг. 1876.

1—3 КОНСИСТОРИЈА БАЧКА.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Стари Шова отвара се стечај.

Са овим местом скопчана је плата од 110 ф. у готовом новцу, 25 пож. мерова жита, 3 хвата дрва, пол сесије урбаријалне земље, на коју учитељ сам порезу и еквиваленат плаћа, даље стан са пространом баштом, и од сваког укопа, кад буде позван 1 фор.

Учитељ ће бити обвезан повторну школу држати, у цркви појати, децу у појању обучавати и перо у седницама општинским водити.

Конкуренти имају своје инструиране молбенице за три недеље од првога уврштења овога огласа амо поднети.

Из седнице црк. школског одбора, држане у Стари Шова 15. августа 1876.

ВЕЛИМИР ПРКОСАВАЦ,
3—3 председник.

СТЕЧАЈ.

Учитељско место на српској народној школи у Панчеву са годишњом платом од 500 ф. и стапарином од 120 фор.

Молбенице са исказима способности нека се до 22. августа (3. септембра) 1876. упуте мађистрату града Панчева.

Панчево 11. (23.) августа 1876.

ПАВ. пл. ПЕТЕР,
1—2 велики бележник.

БАЊКАРСКА КУЋА

АЛЕКС. СУХАНЕК, БРНО

(Alex. Suchanek, Brünn)

прима под најпробитачнијим условима

АГЕНТЕ

за растуривање **полица од срећака** са извученим серијама срећака од г. **1860. и 1839.** 1—2

Бр. 359. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Велики Радинци поджупаније румске расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно православне вероисповести до 28. септ. (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 ф. слободан стан с баштом и 3 фата дрва, за тим 50 н. од сваког укопа.

Просителји имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба. учитељског оспособљења, понашања и до данашњег службовања до реченог рока опћинском школском одбору у Велике Радинце поднети.

У Вуковару 28. августа (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Оросламошу отвара се стечај. Плата је годишње 400 ф. а. вр. 5 ланаца сенокоса слободан стан са баштом, сламе зими за огрев колико нужно буде. Просителји имају молбенице овдашњем шк. одбору поднети.

У Оросламошу 15. августа 1876.

ЂОРЂЕ ТАТАРОВИЋ,
2—3 парох и председник.

Бр. 359. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Маринци поджупаније вуковарске расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно православне вероисповести до 28. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 6 фата дрва, слободан стан с баштом.

Просителји имају своје на кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадашњег службовања до реченога рока опћинском школ. одбору у Маринце (пошта Вуковар) поднети.

У Вуковару 28. августа (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

ОГЛАС.

На основнову закључка општинског заступства држане седнице 25. августа 1876. овим се објављује, да ће се 25. септембра 1876 у 9 сахата пре подне у писарни општине кленачке издавати 84 јутра ораће земље у једном комаду са добрим бунаром на пет година у закуп.

Дражбеници пре дражбе у име пишманлука полажу од искликне своте 10%, а од закупника иште се по годишња јамчевина у готову новцу од закупа.

Кленак 1. септембра 1876.

Петаковић, начелник 2—3 **Н. Недељковић,** бележник.

Препоручујем најбољу и најјачу

СИРЋЕТА ЕСЕНЦИЈУ

као и новосадски укисељени краставаца и бабурача у буради од 1/4 2/2 1/1 2/2 акова.

Сава Лакић
9—15 у Новом Саду.

ЈЕДИНА РАДЊА У БЕЧУ!

која, узимајући у обзир рђава времена, цену својих еспапа још за 30 процената спушта, је

Фабричко стовариште кина-сребра од Х. Бетелхајма и друга у Бечу

H. Bettelheim & Comp. Wien, Kärntnerstrase 14. im Bazar.)

Коштају н. пр.

	пре	сада		пре	сада
6 кавених кашика	2.50	1.50	1. Наргиле за турски дуван	4.—	1.50
6 кашика за јело	7.50	2.75	6 тацли за шећер	3.50	1.20
6 ножева за сто	7.50	2.75	1 кутија за путер	3.—	1.50
6 виљушака за сто	7.50	2 75	3 плута (вапушача) с фигурама	3.—	90
1 „супниепфер"	5.—	2.50	1 пар чирака	6.—	3.—
1 „милхшепфер"	3.—	1.50	1 суд за тој	8.—	6.—
1 мока-шоља с кашиком	6.—	3.—	1 суд за сирће зејтин	8.—	5.—

Особито за поклоне удешено

6 ножева	сва 24 ком. у елег. кутији у место 24.— само 9.50	6 десерт-ножева	24 к. у елег кутији у место 26.— само 9. 75
6 виљушака		6 дес-виљушака	
6 каш. за јело		6 десерт-кашика	
6 каш за каву		6 рашљи за нож.	

Најновија паста за чишћење злата, сребра **и кина-сребра**, од комада 25 н. 6 комада ф. 1.20. Дивне тацле, судови за тој, „тој-сервис," намештаји за сто, жирандоли, шећерни посипачи, разбијачи јаја, гарнитуре за јаја, згоде за држање чачкала, гривне за салвете итд. итд. За стране по наплати (per Nachnahme) тачно и савесно. — На захтевање послаће се опширан списак цене **забадава.** 18—24

ВРЛО ДОБРО

ЗА СВАКИ ДОМАЗЛУК!

само ф. 6.10.

коштa ова група еспана, састојећа се из 43 комада одвећ добрих и практичних предмета и то:

1 диван „салонамил" из најфинијег бисера,
2 елегантна чирака ливена из туча,
1 лепо ишарано асталско звон од нова злата,
1 албум за фотографије, диван увез,
6 добрих енгл. нож. од челика с јаким дршком
6 добрих енгл. виљушака од челика,
6 ц. к. пат. Британија-кашика за јело,
6 „ „ „ „ за каву,
1 „ „ „ шпркова за чорбу,
1 „ „ „ „ за млеко,
6 кристалних рашаља за ножеве,
6 малих стаклени тацли са јап. живописом,
43 комада.

За знак да су праве свака је Британија-кашика са ц. кр. патентом снабдевена, а за добру каквоћу и истрајност даје се гаранција.

Сва онде наведена 43 комада добијају се за безпримерно јевтину цену од ф. 6.10 у скоро отвореном

СТОВАРИШТУ

БЛАУ и КАН

(Blau & Kann)

Беч, (Wien) Babenbergerstrasse 1.

Шаље се тачно по наплати. 4—12

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Српска народна задружна штампарија.